

УДК 784.6:78.03 «1990»

Цитування:

Подунай Я. А. Українська попмузика 1990-х років: стильові виміри. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2023. № 4. С. 122–127.

Podunay Ya. (2023). Ukrainian Pop Music of the 1990s: Style Dimensions. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 122–127 [in Ukrainian].

Подунай Яна Артурівна,
аспірантка

*Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-8797-7612>
yanapodunay89@gmail.com*

УКРАЇНЬСЬКА ПОПМУЗИКА 1990-Х РОКІВ: СТИЛЬОВІ ВИМІРИ

Мета роботи – охарактеризувати стильові процеси, які відбувалися в українській попмузиці у 1990-х роках.

Методологія дослідження передбачає поєднання історико-культурного, системного та музично-аналітичного методів і підходів, які дали можливість окреслити стильові параметри української попмузики 1990-х років.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше було виокремлено базові риси попмузики як напряму музичної естради та проаналізовано творчість провідних українських естрадних виконавців 1990-х років, що репрезентують різні стильові відгалуження попмузики. **Висновки.** Попмузика з усіх напрямів музичної естради є найбільш складною щодо теоретичного осмислення, зокрема у визначенні її стильових параметрів. Ототожнення попмузики з популярною музикою, а також недостатня розробка стильових категорій у музиці масових жанрів ускладнює характеристику попмузики як провідного напряму музичної естради. У роботі визначено базові риси попмузики, до яких віднесено шлягерність, ліричність у її проєкціях на тематику й музичну мову, мейнстрім як орієнтацію на найбільш актуальні музичні стилі та жанри, стильову нейтральність як максимально уніфіковану репрезентацію музичного стилю. Зазначено, що українські естрадні виконавці представляють різні стильові відгалуження попмузики, серед яких є представники «чистої» попмузики (Ірина Білик), попфолку або етнопопу (Руслана), традиційної естради (Оксана Білозір) та модернізованої традиційної естради (Олександр Пономарьов). Українська попмузика 1990-х років відзначається як стильовим розмаїттям, так і яскраво вираженою національною специфікою, що відрізняє її від попмузики інших країн.

Ключові слова: українська естрадна пісня 1990-х років, попмузики як напрям музичної естради, музичний стиль, шлягер, естрадний співак.

Podunay Yana, Postgraduate Student of the Department of Vocal Art, National Academy of Culture and Arts Management

Ukrainian Pop Music of the 1990s: Style Dimensions

The purpose of the research. The study characterises the style processes that took place in Ukrainian pop music in the 1990s. **The research methodology** involves a combination of historical-cultural, systemic, and musical-analytical methods and approaches that made it possible to determine the style parameters of Ukrainian pop music of the 1990s.

The scientific novelty of the work lies in the fact that for the first time the basic features of pop music as a direction of variety music were identified and the work of leading Ukrainian pop performers of the 1990s, representing different style branches of pop music, was analysed. **Conclusions.** Pop music in all areas of variety music is the most difficult for theoretical understanding, including in determining its style parameters. The identification of pop music with popular music, as well as the insufficient development of style categories in the music of mass genres, makes it difficult to characterise pop music as the leading direction of variety music. The work identifies the basic features of pop music, which include hit music, lyricism in its projections on the theme and musical language, mainstream as an orientation towards the most current musical styles and genres, style neutrality as the most unified representation of a musical style. It is noted that Ukrainian pop performers represent various style branches of pop music, including representatives of “pure” pop music (Irina Bilyk), pop-folk or ethno-pop (Ruslana), traditional pop (Oksana Bilozir) and modernised traditional pop (Olexandr Ponomariov). Ukrainian pop music of the 1990s is distinguished by both style diversity and pronounced national specificity, which distinguishes it from the pop music of other countries.

Keywords: Ukrainian variety song of the 1990s, pop music as a direction of variety music, musical style, hit, pop singer.

Актуальність теми дослідження. Джаз, рок та попмузика як провідні напрями музичної естради мають безліч стильових розгалужень,

кількість яких з часом збільшується. Кожне десятиліття відзначено панівним стилем або стилями, які стають його музичними

маркерами. Не є виключенням 1990-ті роки, які мають свій унікальний саунд, що відрізняє їх від інших етапів розвитку музичної естради. Якщо говорити про українську естрадну пісню 1990-х років, то вона, на відміну від західної, має свої специфічні риси, оскільки це десятиліття є перехідним між радянською та новою українською естрадою доби незалежності. Співіснування старого та нового стилів – одна з рис української естрадної пісні 1990-х років. Стильове розмаїття зазначеного періоду можна розглядати у повноті естрадних напрямів, таких як джаз, рок, електронна та попмузика, бо кожен з них відображає, повністю або частково, загально-стильові процеси, характерні для музики 1990-х років. Однак найбільш репрезентативною є попмузика, яка завдяки найпопулярнішим хітам як стильовим маркерам стає символом епохи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українська попмузика 1990-х періодично потрапляла у поле зору науковців, ті чи інші її риси, передусім крізь призму характеристики естрадних виконавців, розглянуто в роботах О. Бойка [1], М. Мозгового [4], М. Поплавського [5], О. Сапожнік [6], О. Шевченко [8] та ін. Однак цілісного дослідження стильових рис попмузики 1990-х років немає, оскільки цей період мало цікавив науковців, які віддавали перевагу вершинним злетам української естради і меншу увагу приділяли перехідним періодам через нерівнозначну художню цінність пісенних творів, що її репрезентували. Втім, наголосимо на значимості кожного періоду розвитку естрадної музики, оскільки саме його безперервність, без штучних обмежень і заборон, які були в радянські часи, забезпечує природність процесу, що в результаті призводить до мистецьких вершин.

Мета статті полягає у характеристиці стильових процесів, які відбувалися в українській попмузиці 1990-х років.

Виклад основного матеріалу. Вивчення попмузики того чи іншого періоду потребує уточнення поняття, оскільки з усіх напрямів музичної естради воно є найменш теоретично обґрунтованим, а також унаочнення методологічного інструментарію стосовно стильових процесів в популярній музиці. Розпочнемо з другого питання, оскільки воно є мало розробленим в українській науці. Теорія музичного стилю формувалася як складова академічного музикознавства, а тому роботи українських науковців, зокрема Л. Кияновської, І. Коханик, О. Лігус, С. Тишка, С. Шипа та ін., базувалися на музиці

академічної традиції. Нечисельні праці українських науковців, що розглядають стилі масової музики, не пропонують власної типології, обмежуючись описом тих чи інших явищ, стильовим аналізом конкретних артефактів, зазначенням складнощів, що чекає на дослідника при спробі вирішити питання стильової типології. У статті А. Верещаки «Стилі та напрями естрадної музики» [3] подано короткі характеристики стильових відгалужень джазу, року та попмузики у їх історичній динаміці. У розвідці В. Тормахової «Стилеутворення в неакадемічній музиці» [7] вказано на динаміку розвитку музичних стилів, яка презентована у таких положеннях: «1) синтезування тих явищ, які існували відокремлено та незалежно одне від іншого; 2) відродження певних стилів шляхом їх оновлення, що призводить до появи нових» [7, 210]. А. Бондаренко у статті «До проблеми термінології у класифікації популярної музики за жанрами, стилями та напрямками» [2] відзначає складність стильової характеристики естрадної музики, та констатує, що не завжди правомірним є розгляд різних явищ популярної музики крізь призму категорії стилю, так само, як і жанру, бо «такі терміни як “жанр” і “стиль” є вкрай невдалими і здебільшого неприйнятними для категоризації сучасної популярної музики. Натомість, типологізуючий термін мав би бути якомога нейтральнішим і передбачати можливість включення різних чинників класифікації – і жанрових, і стилістичних, і будь-яких інших, як наприклад комерційних» [2, 76]. Отже, констатуємо, що питання стилетворення в популярній музиці є предметом, який потребує окремого розгляду, а тому будемо в аналітичній частині спиратися на емпіричний досвід, базуючись на описі стилів, які були популярними у 1990-х роках.

Не менш проблемним є визначення поняття «попмузика». В українській науці загальноновизнаним є поділ музичної естради на три напрями – джаз, рок і попмузику, однак якщо перші два є достатньо детально розроблені і не потребують уточнення, то попмузика, попри свою поширеність та популярність, й досі не має чіткого визначення. Єдина робота, де здійснено спробу характеристики попмузики – дисертаційне дослідження О. Бойка «Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості» [1]. Зосередимося на деяких положеннях його роботи. Дослідник зазначає, що термін «попмузика» з'являється у 1950-х роках як похідний від дефініції «популярна музика», ним позначали різножанрову та

різностильову музику розважального змісту. В радянському музикознавстві цей термін набув ідеологічно забарвленого звучання: попмузику в СРСР розглядали як комерційний продукт буржуазного суспільства, що був спрямований на маніпуляцію суспільної свідомості [1, 14]. О. Бойко, розглядаючи українську масову музику з 1990-х років до сьогодні, виділяє п'ять її видів (він називає їх жанрами, що є невірним), серед яких – попмузика, рок-музика, сучасна танцювальна музика, «інша» музика, акустична масова музика [1, 106–107].

Попмузику дослідник характеризує в категоріях стилю. На його думку, попмузика включає різні напрямки, які виявляються на стилістичному рівні, до них відносяться «традиційна естрада, найпопулярніші рок-гурти й виконавці, елементи танцювальної (денсової) музики, джазу й академічної (класичної) музики» [1, 106]. Термін «попмузика» в сучасних мас-медіа закріпився у значенні сукупності стилів та жанрів розважального спрямування, що розраховані на комерційний успіх. Стиль попмузики відзначається надзвичайним розмаїттям, але її стилістичні елементи є невизначеними та розмитими, оскільки її завданням є звернення до музичного досвіду якнайширшого кола слухачів. Українська попмузика поділяється на актуальну та традиційну музичну естраду [1, 117–118].

О. Бойко визначає специфіку попмузики, виділяючи такі її риси: провідним виконавцем у попмузиці є соліст-вокаліст, менш поширеними є вокальні ансамблі; попмузика відзначається яскраво вираженим мелодичним началом; любовна лірика є її центральною образною сферою; у попмузиці посилено елементи театралізації; провідною соціокультурною функцією є масово-гедоністична [1, 118]. Далеко не з усіма положеннями О. Бойка щодо попмузики можна погодитися. Так, у певні періоди розвитку естради у попмузиці актуальності набувають гурти (згадаймо американські бойз-бенди Backstreet Boys та 'N Sync або жіночий британський попгурт Spice Girls, що були популярними наприкінці 1990-х – на початку 2000-х років); далеко не всі попвиконавці є любителями театралізованих виступів з елементами епатажу; не кожна поппісня є ліричною композицією з розвиненою мелодикою. Однак, дійсно, попмузика – це творчість, що спрямована на найбільш широку аудиторію, а тому вона має обирати вічно актуальну тему кохання. Виділимо ще один момент, який не зазначено автором: саме

попмузика, найчастіше за усі інші напрями, орієнтується на шлягери (для джазу, наприклад, важливішою є імпровізація, для року – соціальний посил), хоча, безумовно, далеко не усі пісні попвиконавців є шлягерами. Шлягерність є більш правильною ознакою попмузики, ніж комерційність, і хоча ці поняття часто пов'язані, бо далеко не вся попмузика є комерційно успішно, а добре монетизується не лише музика попвиконавців, а представників інших напрямів.

Спробуємо дати визначення попмузики, яке стане базовим для розгляду української естрадної пісні 1990-х років. Попмузика – кількісно найбільший напрям музичної естради; провідними її рисами є шлягерність, ліричність, мейнстрімний характер, стильова нейтральність. Шлягерність передбачає орієнтацію на хітові композиції з метою комерціалізації, проте комерційність не є ознакою попмузики, а риса, притаманна усім напрямам шоу-бізнесу. Ліричність розглядається як категорія тематична (особистісна лірика у всіх її проявах, а не лише любовна тематика, хоча вона превалує), так і музичному; при цьому йдеться не лише про пісні-балади, а й танцювальні пісні з яскравою мелодикою. Мейнстрімний характер – орієнтація на найбільш актуальні музичні стилі та жанри без виділення пріоритетів. Із мейнстрімним характером попмузики пов'язана стильова нейтральність, яка означає не відсутність стилю, а його максимально уніфіковане вираження, що, з одного боку, дозволяє охопити велику аудиторію, з іншого, дає можливість поєднувати попмузику з іншими музичними напрямками та стилями (попрок, попфолк, електропоп тощо).

Розглянемо творчість українських попвиконавців 1990-х років, які репрезентують різні стильові полюси попмузики, обираючи співаків, що виконували пісні українською мовою. Однією з найпопулярніших українських співачок 1990-х років була Ірина Білик. Її кар'єра розпочалася у 1988 році, у 1990-х роках вона стала найпопулярнішою українською попспівачкою, неодноразово отримувавши перемогу в номінаціях «Співачка року» та «Найкраща співачка». Її творчу діяльність цього періоду відзначено державою: у 1996 році Ірина Білик отримує звання заслуженої артистки України. Протягом останнього десятиліття ХХ століття вона випустила шість альбомів («Кувала зозуля» (1990), «Я розкажу» (1994), «Нова» (1995), «Так просто» (1996), «Фарби» (1997), «ОМА» (2000)), багато пісень з яких були надзвичайно успішними.

Популярністю користуються як ліричні пісні співачки, так і її танцювальні композиції, що говорить про її універсальність як виконавиці. Пісня «Одинокая» – це особистісна лірика, для якої Ірина Білик обрала форму попбаллади. Мелодика пісні має риси декламаційності в куплетах та кантиленна, з широким діапазоном, у приспіві. Таке поєднання декламації та кантилени характерно саме для шлягерів. Серед стильових прообразів назвемо і традиційну естрадну пісню, і класичний український солоспів, і навіть рок-балладу. Риси останнього можна побачити у гітарному супроводі пісні, хоча в цілому звучання пісні є достатньо прозорим.

Серед танцювальних хітів Ірини Білик 1990-х років назвемо пісню «Так просто», яка дала назву однойменному альбому. Ця композиція також присвячені темі кохання, а сама пісня має риси шлягеру. Втім, її побудова відрізняється від попередньої композиції: текст приспіву є максимально коротким, однак його повтор у поєднанні з чіткою ритмікою робить його максимально випуклим. Попри танцювальній прообразі, мелодика є достатньо розвиненою, що дозволяє говорити про пріоритетність ліричного начала. Відзначимо й музичний супровід, особливо в інструментальних частинах, який наближений до рокового звучання, хоча загальний саунд пісні є достатньо прозорим, що типово для танцювальної пісенної композиції.

Обидві композиції є характерні для музики Ірини Білик 1990-х років, вони є зразком «чистої» попмузики у її ліричному і танцювальному варіантах; рок-звучання в проаналізованих композиціях є додатковим елементом, який не впливає на визначення стильових орієнтирів, які є наближені до нейтральних. До «чистої» попмузики 1990-х років віднесемо творчість Наталії Могилевської, гурту «Ігрушки» та ін., які виконували попрепертуар, але переважно російською мовою.

Пік творчої діяльності співачки Руслани, яка увінчалася перемогою на Євробаченні у 2004 році, припадає на межу тисячоліть та 2000-і роки, однак її формування як виконавиці, в тому числі визначення стильових пріоритетів, припадає на 1990-ті роки. Творча кар'єра співачки почалася у 1993 році: вона бере участь у низці фестивалів, де отримує звання дипломанта або лауреата, в тому числі й Гран-прі. Якщо говорити про альбоми Руслани, то у 1990-х роках їх лише два: «Мить весни. Дзвінкий вітер» (1998) та «Останнє Різдво 90-х» (1999), де останній є музикою до

однойменного фільму. Найбільш знаменитий диск співачки – «Дикі танці» – було випущено у 2003 році, що не відноситься до досліджуваного періоду, але саме в ньому найбільш повно проявився стильовий синтез попмузики і фолку, який було намічено в 1990-ті роки.

Розглянемо дві популярні композиції Руслани: «Світанок», що увійшла до альбому «Мить весни. Дзвінкий вітер», та «Знаю я», який був записаний у 2002 році і увійшов до диску «Дикі танці». «Світанок» є середньотемповою композицією, а, отже, вона поєднує риси і пісенної лірики, і танцювальної музики. Танцювальна стихія виявляється в мелодії, яка не є кантиленною і відзначена характерними мелодичними ходами. У стильовому відношенні пісня орієнтується на американську попмузику, фольклорних рис тут майже немає, однак звернемо увагу на ладові особливості твору, які багато на модальні звороти, у тому числі натуральний мінор, що апелюють до середньовічної музики, а також інструментарій, де електронні інструменти доповнені «живими».

Пісня «Знаю я» має риси попфолку або етнофолку, що говорить про поєднання попмузики з фольклорним компонентом. Ця композиція є танцювальною, її темп є більш швидкий, ніж у пісні «Світанок», хоча не набагато. Звернімо увагу на той факт, що стильові орієнтири обох творів, якщо говорити про вокальну партію, є подібними: в обох випадках це чистий «поп». Однак у пісні «Знаю я» фольклорне начало представлено більш виразно, передусім за рахунок аранжування, яке включає звучання народних інструментів гірської України, колоритних інструментальних вставок, а також відеоряду у кліпі. Якщо прибрати усі ці елементи, від фольклорного начала залишаться лише модалізми, що були в попередній композиції, і які не є маркерами українського фольклору.

Отже, у 1990-х роках стильові орієнтири Руслани ще формуються, однак саме у цей період співачка знаходить власний саунд та мелодіку, яка пізніше, оздоблена в етнічні шати, стане запорукою прориву української попмузики та її виходу в європейський простір. У напрямі попфолк або етнопоп на межі тисячоліть працювали співачки Росава та Катя Chilly, які створили свої версії поєднання попмузики й українського фольклору.

Не можна обійти увагу представників попнапрямку, який визначається як українська традиційна естрада. Її формування припадає на період 1990-х років, коли виконавці, що

розпочинали працювати у минулі десятиліття у ВІА, часто фольклорного спрямування, продовжували свою кар'єру, орієнтуючись на стиль радянської естради. Серед представників традиційної естради назвемо Іво Бобула, Лілію Сандулесу, Павла Зіброва, Оксану Білозір, які в 1990-ті роки не відмовилися від здобутків української естрадної пісні минулих років, а розвивали їх, хоча ця музика не була у молодіжних трендах.

Серед представників традиційної естради у 1990-х роках активно працювала Оксана Білозір, яка розпочала свою кар'єру у другій половині 1970-х років і з 1979 року працювала солісткою львівського гурту «Ватра», виконуючи пісні свого чоловіка Ігорі Білозіра та українські народні пісні. У 1995 році вона стає солісткою гурту «Оксана». Як представниця традиційного естрадного напрямку, Оксана Білозір більше уваги приділяє концертним виступам, а не запису дисків, тому, попри активну творчу діяльність у 1990-х роках, в неї у цей період виходять усього два альбоми – «Для тебе» (1998) та «Горобина ніч» (2000).

Говорячи про музичний стиль співачки, не може не відмітити її тяжіння до експериментів, що характерно далеко не для всіх представників традиційної естради. Однак вони припадають на початок 2000-х років, коли Оксана Білозір почала співпрацювати з продюсером В. Климовим та композитором й аранжувальником Д. Ципердюком. Проте й 1990-ті роки відзначені пошуком співачки нового стилю, який би дозволив їй відійти від канонів традиційної естради. Як приклад наведемо популярну пісню «Горобина ніч» 2000 року, яка окреслює специфіку попмузики 1990-х років у представників традиційної естради. Цю середньотемпову композицію відносимо до танцювальної музики, при цьому мелодика пісні є розвиненою і пісенною, що особливо видно на її початку, де танцювальна ритміка відсутня. І сама мелодика пісні «Горобина ніч», і її аранжування не є актуальними з точки зору світових трендів, бо спираються на стиль 1980-х років, тим не менше, традиційна естрада з її характерною стилістикою була популярна серед слухачів, і тому цілком справедливо віднести цю композицію, як і доробок представників традиційної естради 1990-х років до попмузики, оскільки в цьому творі є такі риси попмузики як шлягерність та ліричність, а мейнстрімний характер і стильова нейтральність представлені тією мірою, що й творчість інших виконавців, що працюють у

пострадянському відгалуженні попмузики, що отримав назву традиційної естрадної пісні.

Творчість Олександра Пономарьова розпочалася у другій половині 1990-х років швидким злетом на музичний олімп. На 1990-ті роки припадають його перші три альбоми – «З ранку до ночі» (1996), «Перша і остання любов» (1997), «Вона» (2000), пісні з яких отримали всенародну любов. Співак отримав класичну музичну освіту, а тому у своїй творчості міг орієнтуватися на будь-який стиль. Якщо проаналізувати пісні Олександра Пономарьова, то вони цілком вкладають в поппрям, однак у стильовому відношенні його творчість є доволі розмаїтою, як і стильові орієнтири. Якщо брати одну з його найпопулярніших пісень – «З ранку до ночі», яка стала символом української естради 1990-х років, то вона поєднує риси попбаллади з елементами соулу, класичного солоспіву та традиційної української естрадної пісні. Ця стилістична суміш виявилася напрочуд мейнстрімною для українського слухача, що зорієнтувало співака на поєднання у подальшій творчості стильових рис західної попбаллади та традиційної естрадної пісні. Цей стиль, який окреслимо як оновлену традиційну естрадну пісню, був найбільш органічним для Олександра Пономарьова, завдяки чому він став одним з провідних естрадних виконавців 1990-х років.

Менш вдалим, на нашу думку, у виконанні Олександра Пономарьова є танцювальні композиції, як, наприклад, пісня «Серденько» з альбому «Перша і остання любов». В танцювальній музиці зменшується оригінальність його голосу, який повністю розкриває свої темброві фарби саме в ліричних композиціях. Цілком зрозумілим є бажання співака виконувати різноманітні хіти – і ліричні, і танцювальні, однак його творча індивідуальність проявляється саме в повільних піснях баладного типу.

Аналіз популярних пісень Ірини Білик, Руслани, Оксани Білозір та Олександра Пономарьова показав, що українська попмузика 1990-х років відзначається стильовим розмаїттям, а звертання до національних традицій робить її оригінальною та неповторною.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше було виокремлено базові риси попмузики як напрямку музичної естради та проаналізовано творчість провідних українських естрадних виконавців 1990-х років, що репрезентують різні стильові відгалуження попмузики.

Висновки. Попмузика з усіх напрямів музичної естради є найбільш складною щодо теоретичного осмислення, в тому числі у визначенні її стильових параметрів. Ототожнення попмузики з популярною музикою, а також недостатня розробка стильових категорій у музиці масових жанрів ускладнює характеристику попмузики як провідного напрямку музичної естради. У роботі визначено базові риси попмузики, до яких віднесено шлягерність, ліричність у її проєкціях на тематику й музичну мову, мейнстрім як орієнтацію на найбільш актуальні музичні стилі та жанри, стильову нейтральність як максимально уніфіковану репрезентацію музичного стилю. Зазначено, що українські естрадні виконавці представляють різні стильові відгалуження попмузики, серед яких є представники «чистої» попмузики (Ірина Білик), попфолку або етнопопу (Руслана), традиційної естради (Оксана Білозір) та модернізованої традиційної естради (Олександр Пономарьов). Українська попмузика 1990-х років відзначається як стильовим розмаїттям, так і яскраво вираженою національною специфікою, що відрізняє її від попмузики інших країн.

Література

1. Бойко О. М. Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2017. 215 с.
2. Бондаренко А. І. До проблеми термінології у класифікації популярної музики за жанрами, стилями та напрямками. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. Вип. 19. 2011. С. 70–77.
3. Верещака А. О. Стилi та напрями естрадної музики. *Культура України*. 2011. Вип. 33. С. 260–268.
4. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01. Київ, 2007. 175 с.
5. Поплавський М. М. Антологія сучасної української естради. Київ: Преса України, 2004. 416 с.

6. Сапожник О. В. Антологія української популярної естрадної музики: навч. посіб. Київ: ДАКККиМ, 2003. Ч. 2. 152 с.

7. Тормахова В. М. Стилеутворення в неакадемічній музиці. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 29. Том 5. С. 209–212.

8. Шевченко О. Г. Українська популярна музика: витоки та проблематика (1920–1990 рр.): дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Київ, 2010. 170 с.

References

1. Boiko, O. M. (2017). Ukrainian mass music: stages of development, national characteristics. Candidate's thesis. Kyiv: M. Rylsky Institute for Art Studies, Folklore and Ethnology [in Ukrainian].
2. Bondarenko, A. I. (2011). To the problem of terminology in the classification of popular music by genres, styles and directions. *Art history notes*, 19, 70–77 [in Ukrainian].
3. Vereshchaka, A. O. (2011). Styles and directions of pop music. *Culture of Ukraine*, 33, 260–268 [in Ukrainian].
4. Mozhovyi, M. P. (2007). Formation and tendencies of development of the Ukrainian variety songs. Candidate's thesis. Kyiv: Kyiv National University of Culture and Arts [in Ukrainian].
5. Poplavskyy, M. M. (2004). Anthology of modern Ukrainian pop music. Kyiv: Prеса Ukrainy [in Ukrainian].
6. Sapozhnik, O. V. (2003). Anthology of Ukrainian popular pop music. Kyiv: DAKKKiM, Part 2 [in Ukrainian].
7. Tormakhova, V. M. (2020). Creation of style in non-academic music. *Humanities sciences current issues*, 29, 5, 209–212 [in Ukrainian].
8. Shevchenko, O. H. (2010). Ukrainian popular music: sources and perspectives (from 1920s to 1990s). Candidate's thesis. Kyiv: Kyiv National University of Culture and Arts [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 05.10.2023
Отримано після доопрацювання 07.11.2023
Прийнято до друку 15.11.2023*